

Miesięcznik

„BEZPIECZEŃSTWO PRACY”
Nauka i Praktyka
ukazuje się od 1971 roku.

Czasopismo wyróżnione nagrodą
Głównego Inspektora Pracy
im. Haliny Krahelskiej (2005).
jest poświęcone zapobieganiu wypadkom
przy pracy i chorobom zawodowym.

Wydawca:

Centralny Instytut Ochrony Pracy
– Państwowy Instytut Badawczy
Central Institute for Labour Protection
– National Research Institute

Adres wydawcy i redakcji:

00-701 Warszawa
ul. Czerniakowska 16
tel.: 022 623-36-75
tel./fax: 022 623-46-48
www.ciop.pl
e-mail: bpre redakcja@ciop.pl

Redaguje zespół i Komitet:

doc. dr inż. DANUTA AUGUSTYŃSKA
mgr inż. JÓZEF GIERASIMIUK
dr hab. MARIA KONARSKA
doc. dr HALINA PUCHARSKA
dr hab. inż. WIKTOR M. ZAWIESKA
(przew. Komitetu)
mgr KAMIL P. JACH
(p.o. red. nac.), kajaci@ciop.pl
mgr MICHALINA KONDEJ-
MATAREWICZ
mgr ELŻBIETA MAUER

Wydawnictwo jest indeksowane w:

CISDOC, CISILQ, OSHUPDATE, FIREINF,
NIOSHITIC, HSELINE,
INDEX COPERNICUS, OSH-BHP

Publikacje są punktowane w ramach
parametrycznej oceny jednostek
w Ministerstwie Nauki
i Szkolnictwa Wyższego.

Rękopisów niezamówionych redakcja

nie zwraca. Zastrzega się również
prawo skracania materiałów
przeznaczonych do publikacji
oraz dokonywania poprawek
redakcyjnych.

Artykuły są recenzowane.
Redakcja przyjmuje płatne ogłoszenia,
reklamy i wkładki, za których treść
nie odpowiada.

Opracowanie graficzne:

Jolanta Maj, Włodzimierz Mazerant

Skład: Empestudia

Warszawa, ul. Drwali 13

Druk: EFEKT

Warszawa, ul. Lubelska 30/32

Nakład nie przekracza 15 tys. egz.

**Poważne awarie i zagrożenia terrorystyczne
instalacji chemicznych (1) – metody
oceny podatności na zagrożenia**

Major accidents and terroristic hazards
in chemical installations (1) – methods of
assessing vulnerability to threats

Jerzy S. Michalik, Mieczysław J. Borysiewicz 2

**Ograniczanie ryzyka zawodowego
przy źródłach pól elektromagnetycznych (1)
– środki ochrony zbiorowej i indywidualnej**

Reduction of occupational hazards in the vicinity of
electromagnetic field sources – technical protective
measures and personal protective equipment (1)

Jolanta Karpowicz, Krzysztof Gryz 6

Wpływ zimnego środowiska na organizm człowieka

The influence of a cold environment
on the human body

Anna Marszałek 10

**System zarządzania bezpieczeństwem i higieną
pracy – wpływ na partycypację bezpośrednią**

Occupational Safety and Health management
system – impact on direct participation

Zofia Pawłowska 13

**Przenośne pilarki łańcuchowe – ochrona operatora
przed kontaktem z ruchomym narzędziem**

Portable chain saws – protection of the
operator against contact with a moving tool

Andrzej Dąbrowski 16

Szkodliwe czynniki biologiczne w zakładach fryzjerskich

Harmful biological agents in hair salons

Małgorzata Gołofit-Szymczak, Lidia Zapór 20

**59. posiedzenie Międzyresortowej Komisji ds.
Najwyższych Dopuszczalnych
Stężeń i Natężeń Czynników Szkodliwych
dla Zdrowia w Środowisku Pracy**

59th meeting of the Interdepartmental Commission
for Maximum Admissible Concentrations
and Intensities for Agents Harmful to
Health in the Working Environment

Jolanta Skowroń 23

Nie bój się ratować życia innym

Don't be afraid to help save other people's life

Andrzej Dziejcz 26

**Ogólnopolski Konkurs Poprawy Warunków Pracy
– 36. edycja**

„National competition for the improvement
of working conditions” – 36th edition

ODPOWIADAMY NA PYTANIA

ANSWERING OUR READERS' QUESTIONS

Wiesława Lempska 32

DONIESIENIA Z ZAGRANICY ..... III s. okł.

REPORTS FROM ABROAD

**Oferta Centrum Edukacyjnego CIOP-PIB
na 2009 r.** ..... IV s. okł.

What is on offer at the Centre for
Education of CIOP-PIB in 2009

WARUNKI PRENUMERATY

RUCH S.A.: wpłaty na okresy kwartalne do 5. każdego miesiąca poprzedzającego rozpoczęcie prenumeraty przyjmują jednostki kolportażowe RUCH S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora. Informacji o warunkach prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę udziela RUCH S.A. Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33, tel. 022 532-87-31, 022 532-88-16, 022 532-88-19, 022 532-88-20, infolinia 0-800-1200-29.

Urzędy pocztowe: wpłaty na okresy kwartalne, półroczne i roczne przyjmują: do 30 listopada na prenumeratę od 1 stycznia następnego roku, do końca lutego – prenumerata od 1 kwietnia br., do 31 maja – prenumerata od 1 lipca br., do 31 sierpnia – prenumerata od 1 października br. Wpłaty od mieszkańców wsi i małych miast, a od osób niepełnosprawnych także w dużych miastach przyjmują również listonosze. Zamówienia można składać także na adres www.poczta-polska.pl/prenumerata. Wpłaty na prenumeratę są przyjmowane bez pobierania dodatkowych opłat, bez obowiązku wypełniania blankietów.

Prenumeratę można też zamawiać w takich firmach kolportażowych, jak: KOLPORTER S.A.: 05-080 Izabelin-Mościska, ul. Bakaliowa 4, tel. 022 355-05-60 do 66, fax 022 355-05-67,68 oraz GARMOND PRESS S.A.: 01-106 Warszawa, ul. Nakielska 3, tel./fax 022 836-70-08.

Egzemplarze archiwalne można nabywać lub zamawiać w redakcji.

Fot. Mikal Canfield

Miesięcznik

„BEZPIECZEŃSTWO PRACY
Nauka i Praktyka”
ukazuje się od 1971 roku.

Czasopismo wyróżnione nagrodą
Głównego Inspektora Pracy
im. Haliny Krahelskiej (2005),
jest poświęcone zapobieganiu wypadkom
przy pracy i chorobom zawodowym.

Wydawca:

Centralny Instytut Ochrony Pracy
– Państwowy Instytut Badawczy
Central Institute for Labour Protection
– National Research Institute

Adres wydawcy i redakcji:

00-701 Warszawa
ul. Czerniakowska 16
tel.: 022 623-36-75
tel./fax: 022 623-46-48
www.ciop.pl
e-mail: bpre redakcja@ciop.pl

Redaguje zespół i Komitet:

doc. dr inż. DANUTA AUGUSTYŃSKA
mgr inż. JÓZEF GIERASIMIUK
dr hab. MARIA KONARSKA
doc. dr HALINA PUCHALSKA
dr hab. inż. WIKTOR M. ZAWIESKA
(przew. Komitetu)
mgr KAMIL P. JACH
(p.o. red. naczk.), kajac@ciop.pl
mgr MICHALINA KONDEJ-
-MATAREWICZ
mgr ELŻBIETA MAUER

Wydawnictwo jest indeksowane w:

CISDOC, CISILO, OSHUPDATE, FIREFINE,
NIOSH TIC, HSELINE,
INDEX COPERNICUS, OSH-BHP

Publikacje są punktowane w ramach
parametrycznej oceny jednostek
w Ministerstwie Nauki
i Szkolnictwa Wzrostego.

Rękopisów niezamówionych redakcja
nie zwraca. Zastrzegają się również
prawo skracania materiałów
przeznaczonych do publikacji
oraz dokonywania poprawek
redakcyjnych.

Artykuły są recenzowane.
Redakcja przyjmuje płatne ogłoszenia,
reklamy i wkładki, za których treść
nie odpowiada.

Opracowanie graficzne:

Jolanta Maj, Włodzisław Mazerant

Skład: Empestudio

Warszawa, ul. Drwali 13
Druk: EFEKT
Warszawa, ul. Lubelska 30/32
Nakład nie przekracza 15 tys. egz.

Fot. Włodzisław Mazerant

Ograniczanie ryzyka zawodowego przy
źródłach pól elektromagnetycznych (2)
– wybrane źródła pól i charakterystyka
odzieży ochronnej
Reduction of occupational hazards in the
vicinity of electromagnetic field sources (2)
– selected sources of electromagnetic fields and
a characteristic of suitable protective clothing
Jolanta Karpowicz, Krzysztof Gryz 2

Zagrożenia biologiczne
w placówkach gastronomicznych
Biological hazard in eateries
Lidia Zapór, Małgorzata Gołofit-Szymczak 6

Poważne awarie i zagrożenia terrorystyczne
instalacji chemicznych (2)
– zintegrowany system zarządzania ryzykiem
Major accidents and terrorist hazards
in chemical installations (2)
– an integrated approach to management of the risks
Jerzy S. Michalik, Mieczysław J. Borysiewicz 10

Znaczniki gazowe w ocenie emisji
zanieczyszczeń przenoszonych powietrzem
Tracer gas techniques in evaluating
emission of airborne pollutants
Tomasz Jankowski 14

Klimat dla kreatywności w miejscu pracy
Climate for creativity in the workplace
Maciej Karwowski, Karolina Pawłowska 18

OBRADOWAŁA RADA OCHRONY PRACY
PRZY SEJMIE RP
Działalność ROP w 2008 r. i plan pracy na 2009 r.
Przestrzeganie przepisów prawa pracy
w zakresie wypłaty wynagrodzeń 21
LABOUR PROTECTION COUNCIL IN SESSION
The activity of the Labour Protection Council in
2008 and plans for 2009. Compliance with the
provisions of the labour code on salaries

Przyczyny wypadków przy pracy
w górnictwie w aspekcie profilaktyki
Causes of occupational accidents in
mining in the aspect of prevention
Krzysztof Matuszewski 22

„Jak skutecznie promować bezpieczeństwo pracy
– 10 lat Forum Liderów Bezpiecznej Pracy”.
Konferencja 17-18 listopada 2008, Szczecin, Police
“Effective promotion of occupational safety
– 10 years of the Safe Work Leaders’ Forum”,
a conference, November 17-18, 2008, Szczecin, Police
Agnieszka Szczygielska 26

Bezpieczeństwo na budowach w Bovis Lend Lease Polska
Safety at the construction sites of Bovis Lend Lease Polska
Artur Stala 28

DONIESIENIA Z ZAGRANICY 30
REPORTS FROM ABROAD

ODPOWIADAMY NA PYTANIA
ANSWERING OUR READERS’ QUESTIONS
Wiesława Lempka 32

Plakaty/Posters ..... III s. okł.

WARUNKI PRENUMERATY

RUCH S.A.: wpłaty na okresy kwartalne do 5. każdego miesiąca poprzedzającego rozpoczęcie prenumeraty przyjmują jednostki kolportażowe RUCH S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora. Informacji o warunkach prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę udziela RUCH S.A. Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33, tel. 022 532-87-31, 022 532-88-16, 022 532-88-19, 022 532-88-20, infolinia 0-800-1200-29.

Urzędy pocztowe: wpłaty na okresy kwartalne, półroczne i roczne przyjmują: do 30 listopada na prenumeratę od 1 stycznia następnego roku, do końca lutego – prenumerata od 1 kwietnia br., do 31 maja – prenumerata od 1 lipca br., do 31 sierpnia – prenumerata od 1 października br. Wpłaty od mieszkańców wsi i małych miast, a od osób niepełnosprawnych także w dużych miastach przyjmują również listonosze. Zamówienia można składać także na adres: www.poczta-polska.pl/prenumerata. Wpłaty na prenumeratę są przyjmowane bez pobierania dodatkowych opłat, bez obowiązku wypełniania blankietów.

Prenumeratę można też zamawiać w takich firmach kolportażowych, jak: KOLPORTER S.A.: 05-080 Izabelin-Mościska, ul. Bakalowa 4, tel. 022 355-05-60 do 66, fax 022 355-05-67, 68 oraz GARMOND PRESS S.A.: 01-106 Warszawa, ul. Nakielska 3, tel./fax 022 836-70-08.

Exemplarze archiwalne można nabywać lub zamawiać w redakcji.

Miesięcznik
„BEZPIECZEŃSTWO PRACY
Nauka i Praktyka”
ukazuje się od 1971 roku.

Czasopismo wyróżnione nagrodą
Głównego Inspektora Pracy
im. Haliny Krahelskiej (2005),
jest poświęcone zapobieganiu wypadkom
przy pracy i chorobom zawodowym.

Wydawca:
Centralny Instytut Ochrony Pracy
– Państwowy Instytut Badawczy
Central Institute for Labour Protection
– National Research Institute

Adres wydawcy i redakcji:
00-701 Warszawa
ul. Czerniakowska 16
tel.: 022 623-36-75
tel./fax: 022 623-46-48
www.ciop.pl
e-mail: bpredakcja@ciop.pl

Redaguje zespół i Komitet:
doc. dr inż. DANUTA AUGUSTYŃSKA
mgr inż. JÓZEF GIERASIMIUŁ
dr hab. MARIA KONARSKA
doc. dr HALINA PUCHARSKA
dr hab. inż. WIKTOR M. ZAWIESKA
(przew. Komitetu)
mgr KAMIL P. JACH
(p.o. red. naczelny): kajoc@ciop.pl
mgr MICHALINA KONDEJ-
-MATAREWICZ
mgr ELŻBIETA MAUER

Wydawnictwo jest indeksowane w:
CISDOC, CISILO, OSHUPDATE, FIREINF,
NIOSHTIC, HSELINE,
INDEX COPERNICUS, OSH: BHP

Publikacje są punktowane w ramach
parametrycznej oceny jednostek
w Ministerstwie Nauki
i Szkolnictwa Wyższego.

Rękopisów niezamówionych redakcja
nie zwraca. Zastrzega się również
prawo skracania materiałów
przeznaczonych do publikacji
oraz dokonywania poprawek
redakcyjnych.
Artykuły są recenzowane.
Redakcja przyjmuje płatne ogłoszenia,
reklamy i wkładki, za których treść
nie odpowiada.

Opracowanie graficzne:
Jolanta Maj, Włodzimierz Mazerant

Skład: Empestudio
Warszawa, ul. Drwali 13
Druk: EFEKT
Warszawa, ul. Lubelska 30/32
Nakład: 2500 egz.

Fot. Dławe Dyet

Ocena środowiska zimnego – według PN-EN ISO 11079:2008 Evaluation of a cold environment according to PN-EN ISO 11079:2008 Anna Bogdan	2	Ograniczanie ryzyka zawodowego przy źródłach pól elektromagnetycznych (3) – przegląd wybranych materiałów barierowych Reduction of occupational hazards in the vicinity of electromagnetic field sources (3) – review of barrier's materials Krzysztof Gryz, Jolanta Karpowicz, Agnieszka Kurczewska, Agnieszka Stefko, Albert Smalcerz	22
Długi czas pracy a zdrowie fizyczne pracowników Long work hours and workers' physical health Dorota Żołnierczyk-Zreda	6	Certyfikaty CIOP-PIB dla Regionalnych Ośrodków BHP CIOP-PIB certifies regional OSH centres	27
Globalna sieć informacyjna Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy Global information network of the European Agency of Safety and Health at Work Agnieszka Młodzka-Stybel	9	OBRADOWAŁA RADA OCHRONY PRACY PRZY SEJMIE RP Ocena funkcjonowania kontroli legalności zatrudnienia cudzoziemców w Polsce LABOUR PROTECTION COUNCIL IN SESSION Evaluation of the control of the legal employment of foreigners in Poland	28
Psychospołeczne warunki pracy konsultantów w biurze obsługi klienta – na podstawie badań niemieckich Psychosocial work conditions of call center employees – on the basis of a German study Anna Kazenas	12	ODPOWIADAMY NA PYTANIA CZYTELNIKÓW ANSWERING OUR READERS' QUESTIONS Wiestawa Lempska	29
Odczuwanie poziomu jakości życia przez osoby niepełnosprawne – przegląd wybranych badań Quality of life in the eyes of people with disabilities – a review of selected research Karolina Pawłowska	14	„Skutki zdrowotne niewłaściwego stosowania środków ochrony indywidualnej”. Konferencja, Będzin, 20 lutego 2009 r. “Health effects of an incorrect use of personal protective equipment”, a conference, Będzin February 20, 2009	30
Przyszłość oświetlenia elektrycznego – poprawa efektywności energetycznej The future of electrical lighting – power effectiveness' improvement Andrzej Pawlak	18	DONIESIENIA Z ZAGRANICY REPORTS FROM ABROAD	32

WARUNKI PRENUMERATY

RUCH S.A.: wpłaty na okresy kwartalne do 5. każdego miesiąca poprzedzającego rozpoczęcie prenumeraty przyjmują jednostki kolportażowe RUCH S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora. Informacji o warunkach prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę udziela RUCH S.A. Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33, tel. 022 532-87-31, 022 532-88-16, 022 532-88-19, 022 532-88-20, infolinia 0-800-1200-29.

Urzędy pocztowe: wpłaty na okresy kwartalne, półroczne i roczne przyjmują: do 30 listopada na prenumeratę od 1 stycznia następnego roku, do końca lutego – prenumerata od 1 kwietnia br., do 31 maja – prenumerata od 1 lipca br., do 31 sierpnia – prenumerata od 1 października br. Wpłaty od mieszkańców wsi i małych miast, a od osób niepełnosprawnych także w dużych miastach przyjmują również listonosze. Zamówienia można składać także na adres: www.poczta-polska.pl/prenumerata. Wpłaty na prenumeratę są przyjmowane bez pobierania dodatkowych opłat, bez obowiązku wypełniania blankietów.

Prenumeratę można też zamawiać w takich firmach kolportażowych, jak: KOLPORTER S.A. 05-080 Izabelin-Mościska, ul. Bakaliowa 4, tel. 022 355-05-60 do 66, fax 022 355-05-67-68 oraz GARMOND PRESS S.A. 01-106 Warszawa, ul. Nakielska 3, tel./fax 022 836-70-08.

Egzemplarze archiwalne można nabywać lub zamawiać w redakcji.

Miesięcznik
„BEZPIECZEŃSTWO PRACY:
Nauka i Praktyka”
ukazuje się od 1971 roku.

Czasopismo wyróżnione nagrodą
Głównego Inspektora Pracy
im. Haliny Kraheńskiej (2005),
jest poświęcone zapobieganiu wypadkom
przy pracy i chorobom zawodowym.

Wydawca:
Centralny Instytut Ochrony Pracy
– Państwowy Instytut Badawczy
Central Institute for Labour Protection
– National Research Institute

Adres wydawcy i redakcji:
00-701 Warszawa
ul. Czerniakowska 16
tel. 022 623-36-75
tel./fax: 022 623-46-48
www.ciop.pl
e-mail: bpredekacja@ciop.pl

Redaguje zespół i Komitet:
doc. dr inż. DANUTA AUGUSTYŃSKA
mgr inż. JÓZEF GIERASIMILUK
dr hab. MARIA KONARSKA
doc. dr HALINA PUCHAŁSKA
dr hab. inż. WIKTOR M. ZAWIESKA
(przew. Komitetu)
mgr KAMIL R. JACH
(p.o. red. naczk.), kjac@ciop.pl
mgr MICHAŁINA KONDEJ-
MATAREWICZ
mgr ELŻBIETA MAUER

Wydawnictwo jest indeksowane w:
CISDOC, CISELO, OSHUPDATE, FIREFINE,
NIOSH TIC, HSELINE,
INDEX COPERNICUS, OSH-BHP

Publikacje są punktowane w ramach
parametrycznej oceny jednostek
w Ministerstwie Nauki
i Szkolnictwa Wyższego.

Rękopisów niezamówionych redakcja
nie zwraca. Zastrzegają się również
prawa skracania materiałów
przeznaczonych do publikacji
oraz dokonywania poprawek
redakcyjnych.

Artykuły są recenzowane.
Redakcja przyjmuje płatne ogłoszenia,
reklamy i wkłady, za których treść
nie odpowiada.

Opracowanie graficzne:
Jolanta Maj, Włodzimierz Mazerant

Skład: Empestudio
Warszawa, ul. Drwajki 13
Druk: EFEKT
Warszawa, ul. Lubelska 30/32
Nakład: 2500 egz.

Fot. Arkadiusz Gola – EPMAF

28 kwietnia – Światowy Dzień Bezpieczeństwa
i Ochrony Zdrowia w Pracy
Międzynarodowa Organizacja Pracy
Międzynarodowy Dzień Pamięci Ofiar Wypadków
przy Pracy i Chorób Zawodowych
Międzynarodowa Konfederacja Związków
Zawodowych 2
April 28 – World Day for Safety and Health at Work
International Labour Organization
International Commemoration Day
for Dead and Injured Workers
International Trade Union Confederation

Program wieloletni pn. „Poprawa bezpieczeństwa
i warunków pracy” – realizacja w 2008 r. 4
The programme “Safety and working conditions
improvement” – execution in 2008

**OBRADOWAŁA RADA OCHRONY PRACY
PRZY SEJMIE RP**
Programy badawcze instytutów działających w sferze
ochrony pracy. Ocena skuteczności środków ochrony
indywidualnej 6
LABOUR PROTECTION COUNCIL IN SESSION
Research programs of Institutes operating in the
field of the occupational safety. Assessment of
effectiveness of the personal safety equipment

„Ryzyko zawodowe w górnictwie”
– ogólnopolska kampania społeczna 2009 8
“Occupational hazards in mining”
– nationwide campaign

Poprawa bezpieczeństwa pracy w kopalniach
węgla kamiennego – wybrane zagadnienia
Work safety improvement in carbon
mines – selected aspects
Krzysztof Matuszewski 9

Czynniki kształtujące tolerancję zimnego środowiska
Factors in withstanding a cold environment
Anna Marszałek 13

Style przywództwa w motywowaniu
do twórczej pracy
Management style in motivating to creative work
Maciej Karwowski, Karolina Pawłowska 16

Zagrożenia chemiczne w przemyśle obuwniczym
Chemical hazards in the shoe industry
Wojciech Domański, Zbigniew Makles 19

Model oprawy oświetlenia miejscowego
dla osób słabowidzących
Local lighting luminaire pattern for
people with poor eyesight
Andrzej Pawlak, Krzysztof Zaremba 23

Promowanie bezpieczeństwa pracy
w przedsiębiorstwach
– na przykładzie Forum Liderów
Bezpiecznej Pracy
Work safety promotion in companies
– the Safe Work Leaders’ Forum
is a good example
Agnieszka Szczygielska 26

ODPOWIADAMY NA PYTANIA CZYTELNIKÓW
ANSWERING OUR READERS’ QUESTIONS
Krzysztof Zakrzewska-Szczepeńska 30

DONIESIENIA Z ZAGRANICY 32
REPORTS FROM ABROAD

WARUNKI PRENUMERATY

RUCH S.A.: wpłaty na okresy kwartalne do 5. każdego miesiąca poprzedzającego rozpoczęcie prenumeraty przyjmują jednostki kolportażowe RUCH S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora. Informacji o warunkach prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę udziela RUCH S.A. Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33, tel. 022 532-87-31, 022 532-88-16, 022 532-88-19, 022 532-88-20, infolinia 0-800-1200-29

Urzędy pocztowe: wpłaty na okresy kwartalne, półroczne i roczne przyjmują, do 30 listopada na prenumeratę od 1 stycznia następnego roku, do końca lutego – prenumerata od 1 kwietnia br., do 31 maja – prenumerata od 1 lipca br., do 31 sierpnia – prenumerata od 1 października br. Wpłaty od mieszkańców wsi i małych miast, a od osób niepełnosprawnych także w dużych miastach przyjmują również listonosze. Zamówienia można składać także na adres: www.poczta-polska.pl/prenumerata. Wpłaty na prenumeratę są przyjmowane bez pobierania dodatkowych opłat, bez obowiązku wypełniania blankietów.

Prenumeratę można też zamawiać w takich firmach kolportażowych, jak: KOLPORTER S.A.: 05-080 Izabelin Mańciska, ul. Bakaliowa 4, tel. 022 355-05-60 do 66, fax 022 355-05-67,68 oraz GARMOND PRESS S.A.: 01-106 Warszawa, ul. Nakielska 3, tel./fax 022 836-70-08.

Egzemplarze archiwalne można nabywać lub zamawiać w redakcji.

Miesięcznik
„BEZPIECZEŃSTWO PRACY”
Nauka i Praktyka”
ukazuje się od 1971 roku.

Czasopismo wyróżnione nagrodą
Głównego Inspektora Pracy
im. Haliny Krahelskiej (2005).
Jest poświęcone zapobieganiu wypadkom
przy pracy i chorobom zawodowym.

Wydawca:
Centralny Instytut Ochrony Pracy
– Państwowy Instytut Badawczy
Central Institute for Labour Protection
– National Research Institute

Adres wydawcy i redakcji:
00-701 Warszawa
ul. Czerniakowska 16
tel.: 022 623-36-75
tel./fax: 022 623-46-48
www.ciop.pl
e-mail: bpre redakcja@ciop.pl

Redaguje zespół i Komitet:
doc. dr inż. DANUTA AUGUSTYŃSKA
mgr inż. JÓZEF GIERASIMIUK
dr hab. MARIA KONARSKA
doc. dr HALINA PUCHARSKA
dr hab. inż. WIKTOR M. ZAWIESKA
(przew. Komitetu)
mgr KAMIL P. JACH
(p.o. red. naczk.), kajac@ciop.pl
mgr MICHALINA KONDEJ-
MATAREWICZ
mgr ELŻBIETA MAUER

Wydawnictwo jest indeksowane w:
CISDOC, CISELO, OSHUPDATE, FIREINF,
NIOSHIC, HSELINE,
INDEX COPERNICUS, OSH-BHP.

Publikacje są punktowane w ramach
parametrycznej oceny jednostek
w Ministerstwie Nauki
i Szkolnictwa Wzrostego.

Rękopisów niezamówionych redakcja
nie zwraca. Zastrzega się również
prawo skracania materiałów
przeznaczonych do publikacji
oraz dokonywania poprawek
redakcyjnych.
Artykuły są recenzowane.
Redakcja przyjmuje płatne ogłoszenia,
reklamy i wstawki, za których treść
nie odpowiada.

Opracowanie graficzne:
Jolanta Maj, Włodzimierz Mazerant

Skład: Empestudia
Warszawa, ul. Drwali 13
Druk: EFEKT
Warszawa, ul. Lubelska 30/32
Nakład: 2500 egz.

Fot. Adam Cieślak / Stock.XCHNG

EUROPEJSKA KAMPANIA
NA RZECZ OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO
Seminarium „Ryzyko zawodowe w sektorze
hotelarskim i gastronomicznym”
Warszawa, 5 maja 2009 ..... II s. okł.
A EUROPEAN CAMPAIGN ON RISK ASSESSMENT
“Occupational risk in the hotel, restaurant
and catering industry”, a seminar
Warsaw, May 5, 2009

Wirus A(H1N1). Drogi zakażenia i profilaktyka 2
The A(H1N1) virus. Route of infection and prevention

Modelowanie epidemii. Jak epidemie
się szerzą i jak im przeciwdziałać
Epidemic modeling. Epidemic spreading,
prevention and control
Robert Kosiński, Andrzej Grabowski 3

Półmiski do ochrony przed
bioaerozolem – wirus A(H1N1)
Half masks protecting against
a bioaerosol – the A(H1N1) virus
Katarzyna Majchrzycka 6

Możliwości zastosowania nanomateriałów
w środkach ochrony indywidualnej
Possible application of nanomaterials
in personal protective equipment
Sylvia Krzezińska, Rafał Hrynyk, Piotr Pietrowski 7

Bezpieczeństwo i higiena pracy a rozwój koncepcji
społecznej odpowiedzialności biznesu
Occupational safety and health
and the development of the concept
of corporate social responsibility
Magdalena Kaźmierczak 10

Szkodliwe czynniki chemiczne
w placówkach gastronomicznych
Harmful chemical factors in eateries
Joanna Kowalska 14

Ochrona pracowników zatrudnionych
w nietypowych stosunkach pracy (1)
Protection of employees hired
on an untypical basis (1)
Barbara Krzyśków 17

Zapobieganie katastrofom górniczym
w kopalniach węgla kamiennego
Prevention of mining catastrophes in carbon mines
Krzysztof Matuszewski 20

KONSULTACJE. Pomiary parametrów
oświetlenia elektrycznego
– kto, kiedy i w jakim zakresie powinien je wykonywać?
CONSULTATIONS. Parameters of electric lighting –
who, when and in what scope should measure them?
Agnieszka Wolska 24

OBRADOWAŁA RADA OCHRONY PRACY
PRZY SEJMIE RP
28 kwietnia – Dzień Bezpieczeństwa
i Ochrony Zdrowia w Pracy
Konferencja „Ewolucja warunków, technologii
i organizacji pracy w gospodarce rynkowej. Wypadki
przy pracy w latach 1989-2009 w Polsce” 26
LABOUR PROTECTION COUNCIL IN SESSION
April 28 – Occupational Safety and Health Day
“Evolution of occupational conditions, technology
and organization in market economy. Occupational
accidents in 1989-2009 in Poland”, a conference

DONIESIENIA Z ZAGRANICY 28
REPORTS FROM ABROAD

ODPOWIADAMY NA PYTANIA CZYTELNIKÓW
ANSWERING OUR READERS' QUESTIONS
Wiesława Lempska 30

Inauguracja ogólnopolskiej kampanii społecznej
„Ryzyko zawodowe w górnictwie”.
Konferencja, Andrychów, 21-22 kwietnia 2009 32
The launch of a national social campaign
“Occupational accidents in mining”.
A conference, Andrychów, April 21-22, 2009

Konferencja „Wypadki przy pracy a koszty społeczne”
Gdańsk, 17 kwietnia 2009 ..... III s. okł.
“Occupational accidents and social costs”, a conference
Gdańsk, April 17, 2009

WARUNKI PRENUMERATY

RUCH S.A. – wplaty na okresy kwartalne do 5. każdego miesiąca poprzedzającego rozpoczęcie prenumeraty przyjmują jednostki kolportażowe RUCH S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora. Informacji o warunkach prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę udziela RUCH S.A. Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33, tel. 022 532-87-31, 022 532-88-16, 022 532-88-19, 022 532-88-20, infolinia 0-800-1200-29.

Urzędy pocztowe – wplaty na okresy kwartalne, półroczne i roczne przyjmują: do 30 listopada na prenumeratę od 1 stycznia następnego roku, do końca lutego – prenumerata od 1 kwietnia br., do 31 maja – prenumerata od 1 lipca br., do 31 sierpnia – prenumerata od 1 października br. Wplaty od mieszkańców wsi i małych miast, a od osób niepełnosprawnych także w dużych miastach przyjmują również listonosze. Zamówienia można składać także na adres: www.poczta-polska.pl/prenumerata. Wplaty na prenumeratę są przyjmowane bez pobierania dodatkowych opłat, bez obowiązku wypełnienia blankietów.

Prenumeratę można też zamawiać w takich firmach kolportażowych, jak: KOLPORTER S.A.: 05-080 Izabelin-Mościska, ul. Bakaliowa 4, tel. 022 355-05-60 do 66, fax 022 355-05-67, 68 oraz GARMOND PRESS S.A.: 01-106 Warszawa, ul. Nakielska 3, tel./fax 022 836-70-08.

Egzemplarze archiwalne można nabywać lub zamawiać w redakcji.

Miesięcznik
„BEZPIECZEŃSTWO PRACY”
Nauka i Praktyka
ukazuje się od 1971 roku.

Czasopismo wyróżnione nagrodą
Głównego Inspektora Pracy
im. Haliny Krahelskiej (2005),
jest poświęcone zapobieganiu wypadkom
przy pracy i chorobom zawodowym.

Wydawca:
Centralny Instytut Ochrony Pracy
– Państwowy Instytut Badawczy
Central Institute for Labour Protection
– National Research Institute

Adres wydawcy i redakcji:
00-701 Warszawa
ul. Czerniakowska 16
tel. 022 623-36-75
tel./fax: 022 623-46-48
www.ciop.pl
e-mail: bpredakcja@ciop.pl

Redaguje zespół i Komitet:
doc. dr inż. DANUTA AUGUSTYŃSKA
mgr inż. JÓZEF GIERASIMIUK
dr hab. MARIA KONARSKA
doc. dr HALINA PUCHARSKA
dr hab. inż. WIKTOR M. ZAWIESKA
(przew. Komitetu)
mgr KAMIL P. JACH
(p.o. red. nac.), kajac@ciop.pl
mgr MICHALINA KONDEJ-
-MATAREWICZ
mgr ELŻBIETA MAUER

Wydawnictwo jest indeksowane w:
CISDOC, CISELO, OSHUPDATE, FIREINF,
NIOSHTIC, HSELINE,
INDEX COPERNICUS, OSH-BHP

Publikacje są punktowane w ramach
parametrycznej oceny jednostek
w Ministerstwie Nauki
i Szkolnictwa Wyższego.

Rękopisów niezamówionych redakcja
nie zwraca. Zastrzeżenie się również
prawo skracania materiałów
przeznaczonych do publikacji
oraz dokonywania poprawek
redakcyjnych.
Artykuły są recenzowane.
Redakcja przyjmuje płatne ogłoszenia,
reklamy i wkładki, za których treść
nie odpowiada.

Opracowanie graficzne:
Jolanta Maj, Włodzimierz Mazerant

Skład: Empestudio
Warszawa, ul. Drwali 13
Druk: EFEKT
Warszawa, ul. Lubelska 30/32
Nakład: 2500 egz.

Fot. Piotr Tabernicki/KM PSP

OGÓLNOPOLSKA KAMPANIA SPOŁECZNA 2009
Konferencja „Ryzyko zawodowe w górnictwie”
Katowice, 3 czerwca 2009 ..... II s. okł.
A NATIONAL SOCIAL CAMPAIGN
“Occupational risk in mining” – a conference
Katowice, June 3, 2009

Stres pourazowy w zawodzie strażaka
– przegląd badań
Posttraumatic stress in firefighting
– review of research
Zofia Mockała 2

Pojęcie ryzyka psychospołecznego w pracy
Concept of psychosocial risk at work
Maria Widerszal-Bazyl 6

Praca tymczasowa jako nietypowa
forma zatrudnienia (2)
– praca tymczasowa w prawie polskim
Temporary work as an unusual
form of employment (2)
– temporary work in Polish law
Barbara Krzyśków, Urszula Milewska 9

Zasady różnicowania
stopy procentowej składki
na społeczne ubezpieczenie wypadkowe
Rules to differentiate insurance premiums
percentage rates in work accidents insurance
Jan Rzepecki 12

Wypadki i choroby zawodowe
w górnictwie w 2008 r.
Accidents and occupational diseases
in the mining industry in 2008
Krzysztof Matuszewski 16

Narażenie na mangan
Exposure to manganese
Paweł Gać, Marta Waliszewska, Marcin Zawadzki,
Rafał Poręba, Ryszard Andrzejak 19

60. posiedzenie Międzyresortowej Komisji
ds. Najwyższych Dopuszczalnych
Stężeń i Natężeń Czynników Szkodliwych
dla Zdrowia w Środowisku Pracy
60th meeting of the Interdepartmental Commission
for Maximum Admissible Concentrations
and Intensities for Agents Harmful to
Health in the Working Environment
Jolanta Skowroń 23

Stefana Manczarskiego
wkład w zastosowania elektromagnetyzmu
Stefan Manczarski's input into the
use of electromagnetism
Andrzej Krawczyk 26

OBRADOWAŁA RADA OCHRONY PRACY
PRZY SEJMIE RP
Działalność Państwowej Inspekcji Pracy
w 2008 r. 27
LABOUR PROTECTION COUNCIL IN SESSION
The activity of the State Sanitary Inspection in 2008

Konferencja „System ratownictwa
w przedsiębiorstwie
– wymagania i zasady organizacji”
Częstochowa, 15 maja 2009 28
“Emergency medical services in an
enterprise” – requirements and the principles
of organization” – a conference
Częstochowa, May 15, 2009

DONIESIENIA Z ZAGRANICY 30
REPORTS FROM ABROAD

ODPOWIADAMY NA PYTANIA CZYTELNIKÓW
ANSWERING OUR READERS' QUESTIONS
Wiesława Lempka 32

WARUNKI PRENUMERATY

RUCH S.A., wpłaty na okresy kwartalne do 5. każdego miesiąca poprzedzającego rozpoczęcie prenumeraty przyjmują jednostki kolportażowe RUCH S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratara. Informacji o warunkach prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę udziela RUCH S.A. Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33, tel. 022 532-87-31, 022 532-88-16, 022 532-88-19, 022 532-88-20, infolinia 0-800-1200-29.

Urzędy pocztowe: wpłaty na okresy kwartalne, półroczne i roczne przyjmują: do 30 listopada na prenumeratę od 1 stycznia następnego roku, do końca lutego – prenumerata od 1 kwietnia br., do 31 maja – prenumerata od 1 lipca br., do 31 sierpnia – prenumerata od 1 października br. Wpłaty od mieszkańców wsi i małych miast, a od osób niepełnosprawnych także w dużych miastach przyjmują również listonosze. Zamówienia można składać także na adres: www.poczta-polska.pl/prenumerata. Wpłaty na prenumeratę są przyjmowane bez pobierania dodatkowych opłat, bez obowiązku wypełniania blankietów.

Prenumeratę można też zamawiać w takich firmach kolportażowych, jak: KOLPORTER S.A.: 05-080 Izabelin-Mościska, ul. Bakaliowa 4, tel. 022 355-05-60 do 66, fax 022 355-05-67,68 oraz GARMOND PRESS S.A.: 01-106 Warszawa, ul. Nakielska 3, tel./fax 022 836-70-08.

Egzemplarze archiwalne można nabywać lub zamawiać w redakcji.

Miesięcznik
„BEZPIECZEŃSTWO PRACY:
Nauka i Praktyka”
ukazuje się od 1971 roku.

Czasopismo wyróżnione nagrodą
Głównego Inspektora Pracy
im Haliny Kraheńskiej (2005).
jest poświęcone zapobieganiu wypadkom
przy pracy i chorobom zawodowym.

Wydawca:
Centralny Instytut Ochrony Pracy
– Państwowy Instytut Badawczy
Central Institute for Labour Protection
– National Research Institute

Adres wydawcy i redakcji:
00-701 Warszawa
ul. Czerniakowska 16
tel.: 022 623-36-75
tel./fax: 022 623-46-48
www.ciop.pl
e-mail: bpre redakcja@ciop.pl

Redaguje zespół i Komitet:
doc. dr inż. DANUTA AUGUSTYŃSKA
mgr inż. JÓZEF GIERASIMIUK
dr hab. MARIA KONARSKA
doc. dr HALINA PUCHAŁSKA
dr hab. inż. WIKTOR M. ZAWIESKA
(przew. Komitetu)
mgr KAMIL P. JACH
(p.o. red. nac.), kajac@ciop.pl
mgr MICHALINA KONDEJ-
MATAREWICZ
mgr ELŻBIETA MAUER

Wydawnictwo jest indeksowane w:
CISDOC, CISILO, OSHUPDATE, FIREINF,
NIOSTIC, HSELINE,
INDEX COPERNICUS, OSH-BHP

Publikacje są punktowane w ramach
parametrycznej oceny jednostek
w Ministerstwie Nauki
i Szkolnictwa Wyższego.

Rękopisów niezamówionych redakcja
nie zwraca. Zastrzeżenie się również
prawo skracania materiałów
przeznaczonych do publikacji
oraz dokonywania poprawek
redakcyjnych.
Artykuły są recenzowane.
Redakcja przyjmuje płatne ogłoszenia,
reklamy i wkładki, za których treść
nie odpowiada.

Opracowanie graficzne:
Jolanta Maj, Włodzimierz Mazerant

Skład: Empestudio
Warszawa, ul. Drwali 13
Druk: EFEKT
Warszawa, ul. Lubelska 30/32
Nakład: 2500 egz.

Fot. Orlando Rosu/Bigstockphoto

18. edycja konkursu na plakat bezpieczeństwa pracy
pn. „Ryzyko” rozstrzygnięta ..... II s. okł.
Awards in the 18th edition of the Occupational
Safety Poster Competition “Risk”

Bezpiecznie latem 2
A safe summer

Długi czas pracy a zdrowie psychiczne
i jakość życia – przegląd badań
Long working hours in the context of psychological
health and the quality of life – a review
Dorota Żołnierczyk-Zreda 5

Mit paniki – mechanizmy poznawcze, emocjonalne
i społeczne reakcji ludzi na zagrożenie pożarem
The myth of panic – cognitive, emotional and social
mechanisms determining reactions to fire threat
Adam Tarnowski, Natalia Wizimirska, Jerzy Ciszewski .. 8

Szacunkowa ocena obciążenia wysiłkiem
fizycznym kobiety-żołnierza na stanowisku
dowódcy drużyny szturmowej
An estimate of the physical load of a female
assault team commander
Jerzy Dudek 12

Zagrożenia biologiczne na przemysłowej
fermie drobiu – wyniki badań
Biological hazards in an industrial poultry farm
Iwona Romanowska-Słomka, Janusz Mirosławski 16

Dobre praktyki w sektorze hotelarskim
i gastronomicznym
Good practice in the in the hotel,
restaurant and catering industry
Mieczysław Jankowski 20

Metoda szacowania skuteczności zastosowanej
profilaktyki ograniczającej wpływ czynnika ludzkiego
na wypadkowość w kopalniach węgla kamiennego
Method of estimating the effectiveness of
preventive measures taken to reduce the human
factor in the accident rate in carbon coal mines
Benedykt Niemiec 24

Filtracja aerozoli cieczy emitowanych podczas
obróbki mechanicznej z użyciem chłodziw olejowych
Filtration of liquid aerosols emitted at machining
operations that use coolant liquids
Tomasz Jankowski 29

Konstrukcyjne metody zmniejszania drgań
mechanicznych przekładni zębatych
Constructional methods of reducing
mechanical vibration in gears
Andrzej Wieczorek 34

Możliwości ograniczania hałasu powodowanego
przez sygnalizatory dźwiękowe instalowane
na przejściach dla pieszych
Ways of reducing noise from audible
pedestrian signal devices
Paweł Górski 38

OBRADOWAŁA RADA OCHRONY PRACY
PRZY SEJMIE RP
Krajowa strategia na rzecz bhp na lata 2009-2012.
Prewencja wypadkowa prowadzona przez ZUS 42
LABOUR PROTECTION COUNCIL IN SESSION
A national OSH strategy for 2009-2012. The Social
Insurance Institution's accident prevention

DONIESIENIA Z ZAGRANICY 44
REPORTS FROM ABROAD

ODPOWIADAMY NA PYTANIA CZYTELNIKÓW
ANSWERING OUR READERS' QUESTIONS
Wiesława Lempka 46

KONSULTACJE. Czy elektrownie wiatrowe typu
„upwind” wytwarzają infradźwięki o poziomach
nieprzekraczających kryteriów uciążliwości?
CONSULTATIONS. Do upwind farms produce
levels of infrasounds that do not exceed
the criteria of noise annoyance?
Danuta Augustyńska 48

Konferencja „Gospodarstwo rolne
– bezpieczne miejsce pracy”
Olsztyn, 22 czerwca 2009 ..... III s. okł.
“An agricultural farm – a safe workplace” – a conference
Olsztyn, June 22, 2009

WARUNKI PRENUMERATY

RUCH S.A.: wpłaty na okresy kwartalne do 5. każdego miesiąca poprzedzającego rozpoczęcie prenumeraty przyjmują jednostki kolportażowe RUCH S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora. Informacji o warunkach prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę udziela RUCH S.A. Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33, tel. 022 532-87-31, 022 532-88-16, 022 532-88-19, 022 532-88-20, infolinia 0-800-1200-29.

Urzędy pocztowe: wpłaty na okresy kwartalne, półroczne i roczne przyjmują: do 30 listopada na prenumeratę od 1 stycznia następnego roku, do końca lutego – prenumerata od 1 kwietnia br., do 31 maja – prenumerata od 1 lipca br., do 31 sierpnia – prenumerata od 1 października br. Wpłaty od mieszkańców wsi i małych miast, a od osób niepełnosprawnych także w dużych miastach przyjmują również listonosze. Zamówienia można składać także na adres www.poczta-polska.pl/prenumerata. Wpłaty na prenumeratę są przyjmowane bez pobierania dodatkowych opłat, bez obowiązku wypełniania blankietów.

Prenumeratę można też zamawiać w takich firmach kolportażowych, jak: KOLPORTER S.A.: 05-080 Izabelin-Mościska, ul. Bakaliowa 4, tel. 022 355-05-60 do 66, fax 022 355-05-67,68 oraz GARMOND PRESS S.A.: 01-106 Warszawa, ul. Nakielska 3, tel./fax 022 836-70-08.

Exemplarze archiwalne można nabywać lub zamawiać w redakcji.

Miesięcznik
„BEZPIECZEŃSTWO PRACY
Nauka i Praktyka”
ukazuje się od 1971 roku.

Czasopismo wyróżnione nagrodą
Głównego Inspektora Pracy
im. Haliny Krahelskiej (2005),
jest poświęcone zapobieganiu wypadkom
przy pracy i chorobom zawodowym

Wydawca:
Centralny Instytut Ochrony Pracy
– Państwowy Instytut Badawczy
Central Institute for Labour Protection
– National Research Institute

Adres wydawcy i redakcji:
00-701 Warszawa
ul. Czerniakowska 16
tel.: 022 623-35-75
tel./fax: 022 623-46-48
www.ciop.pl
e-mail: boredakcja@ciop.pl

Redaguje zespół i Komitet:
doc. dr inż. DANUTA AUGUSTYŃSKA
mgr inż. JÓZEF GIERASIMIUK
dr hab. MARIA KONARSKA
doc. dr HALINA PUCHAŁSKA
dr hab. inż. WIKTOR M. ZAWIESKA
(przew. Komitetu)
mgr KAMIL P. JACH
(p.o. red. nacj.), kajac@ciop.pl
mgr MICHALINA KONDEJ
-MATAREWICZ
mgr ELŻBIETA MAUER

Wydawnictwo jest indeksowane w:
CISDOC, CISILO, OSHUPDATE, FIRELINE,
NIOSHTIC, HSELINE,
INDEX COPERNICUS, OSH-BHP

Publikacje są punktowane w ramach
parametrycznej oceny jednostek
w Ministerstwie Nauki
i Szkolnictwa Wzrostego.

Rękopisów niezamówionych redakcja
nie zwraca. Zastrzeżenie się również
prawa skracania materiałów
przeznaczonych do publikacji
oraz dokonywania poprawek
redakcyjnych.
Artykuły są recenzowane.
Redakcja przyjmuje płatne ogłoszenia,
reklamy i wkładki, za których treść
nie odpowiada.

Opracowanie graficzne:
Jolanta Maj

Skład: Imprestudio
Warszawa, ul. Drwali 13
Druk: EFEKT
Warszawa, ul. Lubelska 30/32
Nakład: 2500 egz

Fot. Andrius Rodriguez / BigStockPhoto

Solidarne zrozumienie zadań. Rozmowa z Tadeuszem Janem Zającem, głównym inspektorem pracy 2	Hałas w szkołach (1) – przegląd badań Noise at school (1) – a review of research Danuta Augustyńska, Jan Radosz 16
Solidary comprehension of tasks. An interview with Tadeusz Jan Zając, Chief Labour Inspector	Stres przewlekły w zawodzie strażaka – przegląd badań Chronic stress in firefighting – review of research Zofia Mockatło 20
Magister bhp na horyzoncie 4	
OSH Master of Science on the horizon	
Restart Wielkiego Zderzacza Hadronów 5	KONSULTACJE. Znowelizowane metody oznaczania substancji chemicznych (2) CONSULTATIONS. New methods of signifying chemical substances Ewa Gawęda 24
Restart of the Large Hadron Collider	
Zagrożenia poważnymi awariami w transporcie drogowym niebezpiecznych chemikaliów w Polsce Major accident hazards in the road transportation of dangerous chemicals in Poland Jerzy S. Michalik, Agnieszka Gajek, Krzysztof Grzegorzczak, Stefan Gredecki, Mariusz Piękniewski, Leszek Słomka, Paweł Janik, Dariusz Dziwulski, Sławomir Zajęc 6	Zmiany obowiązujących wartości dopuszczalnych stężeń substancji chemicznych (1) Changes in valid values of acceptable concentration of chemical substances Jolanta Skowroń 26
Ocena obciążenia termicznego podczas pracy na wybranych stanowiskach w piekarni Assessment of thermal stress during work at selected workstations in a bakery Anna Bogdan 10	OBRADOWAŁA RADA OCHRONY PRACY PRZY SEJMIE RP BHP – szkolenia, rola mediów. Problemy z nowymi formami pracy i rozliczaniem czasu pracy 30
Ocena zagrożeń elektromagnetycznych na stanowiskach dyspozytorów punktów alarmowania jednostek ratowniczo-gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie Assessment of electromagnetic hazards in the workplaces of operator of alarm points of Firefighting and Rescue Units of the State Fire Service Wiesław Leszko, Krzysztof Gryz 13	LABOUR PROTECTION COUNCIL IN SESSION OSH – trainings and importance of media. Problems with new forms of labour and worktime calculation
	ODPOWIADAMY NA PYTANIA CZYTELNIKÓW ANSWERING OUR READERS' QUESTIONS Wiesława Lempska 31
	DONIESIENIA Z ZAGRANICY 32
	REPORTS FROM ABROAD

WARUNKI PRENUMERATY

RUCH S.A.: wpłaty na okresy kwartalne do 5. każdego miesiąca poprzedzającego rozpoczęcie prenumeraty przyjmują jednostki kolportażowe RUCH S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora. Informacji o warunkach prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę udziela RUCH S.A. Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33, tel. 022 532-87-31, 022 532-88-16, 022 532-88-19, 022 532-88-20, infolinia 0-800-1200-29.

Urzędy pocztowe: wpłaty na okresy kwartalne, półroczne i roczne przyjmują: do 30 listopada na prenumeratę od 1 stycznia następnego roku, do końca lutego – prenumerata od 1 kwietnia br., do 31 maja – prenumerata od 1 lipca br., do 31 sierpnia – prenumerata od 1 października br. Wpłaty od mieszkańców wsi i małych miast, a od osób niepełnosprawnych także w dużych miastach przyjmują również listonosze. Zamówienia można składać także na adres www.poczta-polska.pl/prenumerata. Wpłaty na prenumeratę są przyjmowane bez pobierania dodatkowych opłat, bez obowiązku wypełniania blankietów.

Prenumeratę można też zamawiać w takich firmach kolportażowych, jak: KOLPORTER S.A.: 05-080 Izabelin-Mościska, ul. Bakaliowa 4, tel. 022 355-05-60 do 66, fax 022 355-05-67,68 oraz GARMOND PRESS S.A.: 01-106 Warszawa, ul. Nakielska 3, tel./fax 022 836-70-08.

Egzemplarze archiwalne można nabywać lub zamawiać w redakcji.

Miesięcznik
„BEZPIECZEŃSTWO PRACY:
Nauka i Praktyka”
ukazuje się od 1971 roku.

Czasopismo wyróżnione nagrodą
Głównego Inspektora Pracy
im. Haliny Krahelskiej (2005).
Jest poświęcone zapobieganiu wypadkom
przy pracy i chorobom zawodowym.

Wydawca:
Centralny Instytut Ochrony Pracy
– Państwowy Instytut Badawczy
Central Institute for Labour Protection
– National Research Institute

Adres wydawcy i redakcji:
00-701 Warszawa
ul. Czerniakowska 16
tel.: 022 623-36-75
tel./fax: 022 623-46-48
www.ciop.pl
e-mail: b.predakcja@ciop.pl

Redaguje zespół i Komitet:
doc. dr inż. DANUTA AUGUSTYŃSKA
mgr inż. JÓZEF GIERASIMIUK
dr hab. MARIA KONARSKA
doc. dr HALINA PUCHAŁSKA
dr hab. inż. WIKTOR M. ZAWIESKA
(przew. Komitetu)
mgr KAMIL P. JACH
(red. nac.), kajac@ciop.pl
mgr MICHALINA KONDEJ-
MATAREWICZ
mgr ELŻBIETA MAUER

Wydawnictwo jest indeksowane w:
CISDOC, CISELO, OSHUPDATE, FIRELINE,
NIOŠTIC, HSELINE,
INDEX COPERNICUS, OSH-BHP

Publikacje są punktowane w ramach
parametrycznej oceny jednostek
w Ministerstwie Nauki
i Szkolnictwa Wzwyższego.

Rękopisów niezamówionych redakcja
nie zwraca. Zastrzega się również
prawo skracania materiałów
przeznaczonych do publikacji
oraz dokonywania poprawek
redakcyjnych.
Artykuły są recenzowane.
Redakcja przyjmuje płatne ogłoszenia,
reklamy i wkładki, za których treść
nie odpowiada.

Opracowanie graficzne:
Jolanta Maj

Skład: Empestudio
Warszawa, ul. Drwali 13
Druk: EFEKT
Warszawa, ul. Lubelska 30/32
Nakład: 2500 egz.

Fot. Kamil P. Jach

OGÓLNOPOLSKA KAMPANIA SPOŁECZNA 2009
Konferencja „Ryzyko zawodowe w żwirowniach”
Olsztyn, 23 września 2009 ..... II s. okł.
A NATIONAL SOCIAL CAMPAIGN
“Occupational risk in gravel pits” – a conference
Olsztyn, September 23, 2009

Bezprzewodowa moc 2
Wireless power

Bezpieczeństwo pracy
na budowach Euro 2012 3
Occupational safety
at Euro 2012 construction sites

Bitwa o klimat (1) – początek
A battle for climate (1) – the beginning
Kamil Jach 4

Hałas w szkołach (2) – wpływ hałasu szkolnego
na uczniów i nauczycieli oraz jego profilaktyka
Noise at school (2) – the effect of school noise
on learners and teachers, and prevention
Danuta Augustyńska, Jan Radosz 8

Wspomaganie strażaka
w warunkach ekstremalnego zagrożenia
– monitorowanie stanu ruch/bezruch
Assisting firefighters in extreme danger
– monitoring mobility/immobility
Grzegorz Owczarek, Grzegorz Gralewicz,
Remigiusz Danych, Bartosz Ostrowski 11

Przyczyny zagrożeń w transporcie drogowym
niebezpiecznych chemikaliów w Polsce
Causes of threats in the road transportation
of dangerous chemicals in Poland
Jerzy S. Michalik, Agnieszka Gajek,
Krzysztof Grzegorzczak, Stefan Gredecki,
Mariusz Piękniewski, Leszek Słomka, Paweł Janik,
Dariusz Dziwulski, Sławomir Zajęc 14

Wymagania bhp
na stanowiskach komputerowych
– potrzeba zmian
OSH requirements at computer
workstations – a need for changes
Agnieszka Wolska, Andrzej Najmiec 18

Pierwsze dni pracy specjalisty ds. bhp
An OSH specialist's first days at work
Tadeusz Leszczyński 22

Najważniejsze zagrożenia
powodujące katastrofy
w polskich podziemnych zakładach górniczych
Major hazards supposed to cause catastrophes
in Polish underground mining facilities
Krzysztof Matuszewski 25

Nowe substancje
wprowadzone do wykazu
wartości najwyższych
dopuszczalnych stężeń chemicznych czynników
szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (2)
New substances introduced
into the list of Maximum Admissible
Concentrations for agents harmful to
health in the working environment (2)
Jolanta Skowroń 28

ODPOWIADAMY NA PYTANIA CZYTELNIKÓW
ANSWERING OUR READERS' QUESTIONS
Wiesława Lempka 31

DONIESIENIA Z ZAGRANICY 32
REPORTS FROM ABROAD

WARUNKI PRENUMERATY

RUCH S.A.: wpłaty na okresy kwartalne do 5. każdego miesiąca poprzedzającego rozpoczęcie prenumeraty przyjmują jednostki kolportażowe RUCH S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora. Informacji o warunkach prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę udziela RUCH S.A. Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33, tel. 022 532-87-31, 022 532-88-16, 022 532-88-19, 022 532-88-20, infolinia 0-800-1200-29.

Urzędy pocztowe: wpłaty na okresy kwartalne, półroczne i roczne przyjmują: do 30 listopada na prenumeratę od 1 stycznia następnego roku, do końca lutego – prenumerata od 1 kwietnia br., do 31 maja – prenumerata od 1 lipca br., do 31 sierpnia – prenumerata od 1 października br. Wpłaty od mieszkańców wsi i małych miast, a od osób niepełnosprawnych także w dużych miastach przyjmują również listonosze. Zamówienia można składać także na adres: www.poczta-polska.pl/prenumerata. Wpłaty na prenumeratę są przyjmowane bez pobierania dodatkowych opłat, bez obowiązku wypełniania blankietów.

Prenumeratę można też zamawiać w takich firmach kolportażowych, jak: KOLPORTER S.A.: 05-080 Izabelin-Mościska, ul. Bakalowa 4, tel. 022 355-05-60 do 66, fax 022 355-05-67,68 oraz GARMOND PRESS S.A.: 01-106 Warszawa, ul. Nakielska 3, tel./fax 022 836-70-08.

Exemplarze archiwalne można nabywać lub zamawiać w redakcji.

Miesięcznik
„BEZPIECZEŃSTWO PRACY”
Nauka i Praktyka
ukazuje się od 1971 roku.

Czasopismo wyróżnione nagrodą
Głównego Inspektora Pracy
im. Haliny Kraheńskiej (2005),
jest poświęcone zapobieganiu wypadkom
przy pracy i chorobom zawodowym.

Wydawca:
Centralny Instytut Ochrony Pracy
– Państwowy Instytut Badawczy
Central Institute for Labour Protection
– National Research Institute

Adres wydawcy i redakcji:
00-701 Warszawa
ul. Czerniakowska 16
tel.: 022 623-36-75
tel./fax: 022 623-46-48
www.ciop.pl
e-mail: bpre redakcja@ciop.pl

Redaguje zespół i Komitet:
doc. dr inż. DANUTA AUGUSTYŃSKA
mgr inż. JÓZEF GIERASIMIUK
dr hab. MARIA KONARSKA
doc. dr HALINA PUCHARSKA
dr hab. inż. WIKTOR M. ZAWIESKA
(przew. Komitetu)
mgr KAMIL P. JACH
(red. nacj.), kaja@ciop.pl
mgr MICHALINA KONDEJ
-MATAREWICZ
mgr ELŻBIETA MAUER

Wydawnictwo jest indeksowane w:
CISDOC, CISILO, OSHUPDATE, FIREINF,
NIOSH TIC, HSELINE,
INDEX COPERNICUS, OSH-BHP

Publikacje są punktowane w ramach
parametrycznej oceny jednostek
w Ministerstwie Nauki
i Szkolnictwa Wyższego.

Rękopisów niezamówionych redakcja
nie zwraca. Zastrzega się również
prawo skracania materiałów
przeznaczonych do publikacji
oraz dokonywania poprawek
redakcyjnych.
Artykuły są recenzowane.
Redakcja przyjmuje płatne ogłoszenia,
reklamy i wkładki, za których treść
nie odpowiada.

Opracowanie graficzne:
Jolanta Maj

Skład: Empestudio
Warszawa, ul. Drwali 13
Druk: EFEKT
Warszawa, ul. Lubelska 30/32
Nakład: 2500 egz.

Fot. Avel Kocky / BigstockPhoto

XVIII edycja konkursu na plakat bezpieczeństwa
pracy pn. „Ryzyko” – otwarcie wystawy ..... II s. okł.
The 18th edition of the Occupational Safety Poster
Competition “Risk” – the opening of the exhibition

Prawo pracy nie zapobiegnie patologiom.
Rozmowa z Eugenią Gienieccko,
dyrektorem Departamentu Prawa Pracy
Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej 2
Labour law cannot prevent aberrations. An interview
with Eugenia Gienieccko,
the Director of the Department of Labour
Law at the Ministry of Labour and Social Policy

Bitwa o klimat (2) – odwet
A battle for climate (2) – the fightback
Kamil Jach 4

Narażenie zawodowe na poszczególne grupy
czynników rakotwórczych
lub mutagennych w Polsce w latach 2005-2007.
Substancje i preparaty chemiczne (1)
Occupational exposure to individual groups of
carcinogens or mutagens in Poland in 2005-2007.
Chemical substances and preparations (1)
Katarzyna Konieczko, Anna Pałaszewska-Tkacz,
Sławomir Czerczak 8

Ocena ryzyka rozwoju dolegliwości mięśniowo-
szkieletowych z zastosowaniem metody REBA
Screening risk of musculoskeletal disorders with REBA
Danuta Roman-Liu 12

Obciążenia zawodowe strażaka-ratownika
– ocena subiektywna
A firefighter -rescuer’s professional
workload – subjective evaluation
Artur Wakufa 16

Zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy
a wdrażanie działań odpowiedzialnych
społecznie w przedsiębiorstwach
Health and safety management and implementation
of social responsibility in companies
Zofia Pawłowska 19

Wdrażanie dyrektywy 2006/25/WE
dotyczącej ryzyka powodowanego
przez sztuczne promieniowanie optyczne (1)
Implementation of Directive 2006/25/EC
regarding the exposure of workers to risks
arising from artificial optical radiation (1)
Barbara Krzyżków 22

OBRADOWAŁA RADA OCHRONY PRACY
PRZY SEJMIE RP
Bilans bezpieczeństwa na polskich budowach 26
LABOUR PROTECTION COUNCIL IN SESSION
Balance of occupational safety at construction
sites in Poland

Ogólnopolski Konkurs Poprawy Warunków Pracy
– 37. edycja 27
The National Competition for the Improvement
of Working Conditions – the 37th edition

Nagrody im. Haliny Kraheńskiej dla ludzi z pasją 30
Halina Kraheńska Awards for people with passion

ODPOWIADAMY NA PYTANIA CZYTELNIKÓW
ANSWERING OUR READERS’ QUESTIONS
Wiesława Lempka 31

DONIESIENIA Z ZAGRANICY 32
REPORTS FROM ABROAD

I Ogólnopolski Konkurs
na Najlepszą Pracę Dyplomową
z Ochrony Pracy. Odznaki honorowe
za zasługi dla ochrony pracy ..... III okładka
The 1st National Competition
for the Best Diploma Thesis
on Occupational Safety. Honorary
badges for services to occupational safety

WARUNKI PRENUMERATY

RUCH S.A.: wpłaty na okresy kwartalne do 5. każdego miesiąca poprzedzającego rozpoczęcie prenumeraty przyjmują jednostki kolportażowe RUCH S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora. Informacji o warunkach prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę udziela RUCH S.A. Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33, tel. 022 532-87-31, 022 532-88-16, 022 532-88-19, 022 532-88-20, infolinia 0-800-1200-29.

Urzędy pocztowe: wpłaty na okresy kwartalne, półroczne i roczne przyjmują do 30 listopada na prenumeratę od 1 stycznia następnego roku, do końca lutego – prenumerata od 1 kwietnia br., do 31 maja – prenumerata od 1 lipca br., do 31 sierpnia – prenumerata od 1 października br. Wpłaty od mieszkańców wsi i małych miast, a od osób niepełnosprawnych także w dużych miastach przyjmują również listonosze. Zamówienia można składać także na adres www.poczta-polska.pl/prenumerata. Wpłaty na prenumeratę są przyjmowane bez pobierania dodatkowych opłat, bez obowiązku wypełniania blankietów.

Prenumeratę można też zamawiać w takich firmach kolportażowych, jak: KOLPORTER S.A.: 05-080 Izabelin-Mościska, ul. Bokaliowa 4, tel. 022 355-05-60 do 66, fax 022 355-05-67, 68 oraz GARMOND PRESS S.A.: 01-106 Warszawa, ul. Nakielska 3, tel./fax 022 836-70-08.

Egzemplarze archiwalne można nabywać lub zamawiać w redakcji.

Miesięcznik
„BEZPIECZEŃSTWO PRACY.
Nauka i Praktyka”
ukazuje się od 1971 roku.

Czasopismo wyróżnione nagrodą
Głównego Inspektora Pracy
im. Haliny Kraheńskiej (2005).
Jest poświęcone zapobieganiu wypadkom
przy pracy i chorobom zawodowym.

Wydawca:
Centralny Instytut Ochrony Pracy
– Państwowy Instytut Badawczy
Central Institute for Labour Protection
– National Research Institute

Adres wydawcy i redakcji:
00-701 Warszawa
ul. Czerniakowska 16
tel.: 022 623-36-75
tel./fax: 022 623-46-48
www.ciop.pl
e-mail: bprekacja@ciop.pl

Redaguje zespół i Komitet:
doc. dr inż. DANUTA AUGUSTYŃSKA
mgr inż. JÓZEF GIERASIMIUK
dr hab. MARIA KONARSKA
doc. dr HALINA PUCHALSKA
dr hab. inż. WIKTOR M. ZAWIESKA
(przew. Komitetu)
mgr KAMIL P. JACH
(red. nac.), kaja@ciop.pl
mgr MICHALINA KONDEJ-
MATAREWICZ
mgr ELŻBIETA MAUER

Wydawnictwo jest indeksowane w:
CISDOC, CISILIO, OSHUPDATE, FIREINF,
NOSHATIC, HSELINE,
INDEX COPERNICUS, OSH-BHP

Publikacje są punktowane w ramach
parametrycznej oceny jednostek
w Ministerstwie Nauki
i Szkolnictwa Wyższego.

Rękopisów niezamówionych redakcja
nie zwraca. Zastrzega się również
prawo skracania materiałów
przeznaczonych do publikacji
oraz dokonywania poprawek
redakcyjnych.
Artykuły są recenzowane.
Redakcja przyjmuje płatne ogłoszenia,
reklamy i wkładki, za których treści
nie odpowiada.

Opracowanie graficzne:
Iolanta Maj

Skład: Empestudio
Warszawa, ul. Drwali 13
Druk: EFEKT
Warszawa, ul. Lubelska 30/32
Nakład: 2500 egz.

Bitwa o klimat (3) – niepewność
A battle for climate (3) – the uncertainty
Kamil Jach 2

Narażenie zawodowe na poszczególne grupy
czynników rakotwórczych lub mutagennych
w Polsce w latach 2005-2007. Czynniki fizyczne
i biologiczne oraz procesy technologiczne (2)
Occupational exposure to individual groups of
carcinogens or mutagens in Poland in 2005-2007.
Physical and biological agents and
technological processes (2)
Katarzyna Konieczka, Sławomir Czerczak 6

Wymagania dyrektywy 2006/25/WE
dotyczącej ryzyka powodowanego
przez sztuczne promieniowanie optyczne (2)
Requirements of Directive 2006/25/EC
regarding the exposure of workers to risks
arising from artificial optical radiation (2)
Barbara Krzyśków 10

Sezon grzewczy rozpoczęty – zagrożenia czadem
Heat season is open – carbon monoxide fumes threat
Zbigniew Makles, Małgorzata Pośniak 13

Kształowanie pozytywnej postawy pracowników
wobec bezpieczeństwa pracy
Shaping worker's positive attitude
towards work safety
Agnieszka Szczygielska, Joanna Wrzesińska 16

50-lecie światowego systemu informacji
o bezpieczeństwie i higienie pracy CIS
50th anniversary of the international
OSH information system CIS
Barbara Szczepanowska 20

Zasoby informacyjne witryny internetowej
Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa
i Zdrowia w Pracy
Information resources of the European Agency
for Safety and Health at Work website
Agnieszka Młodzka-Stybel 23

XII konferencja Forum Liderów Bezpiecznej Pracy.
Społeczna odpowiedzialność biznesu w działaniach
członków Forum Liderów Bezpiecznej Pracy
The 12th conference of the Safe Work Leaders' Forum.
Social responsibility of the business reflected by
Safe Work Leaders' Forum members actions
Agnieszka Szczygielska 26

OBRADOWAŁA RADA OCHRONY PRACY
PRZY SEJMIE RP
Nowe priorytety w programie
Państwowej Inspekcji Pracy. Bhp w 2008 r.
– dane statystyczne i wnioski z nich wynikające 28
LABOUR PROTECTION COUNCIL IN SESSION
New priorities of the National Labour Inspectorate.
OSH in 2008 – drastic data and its conclusions

ODPOWIADAMY NA PYTANIA CZYTELNIKÓW
ANSWERING OUR READERS' QUESTIONS
Wiesława Lempska 29

Roczny spis treści 2009 30
Contents of the 2009 volume

DONIESIENIA Z ZAGRANICY 32
REPORTS FROM ABROAD

16. edycja konkursu Państwowej Inspekcji Pracy
„Pracodawca – organizator pracy bezpiecznej” ... III s. okł.
16th edition of the competition of the National
Labour Inspectorate “The employer and safe work”

WARUNKI PRENUMERATY

RUCH S.A.: wpłaty na okresy kwartalne do 5. każdego miesiąca poprzedzającego rozpoczęcie prenumeraty przyjmują jednostki kolportażowe RUCH S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora. Informacji o warunkach prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę udziela RUCH S.A. Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33, tel. 022 532-87-31, 022 532-88-16, 022 532-88-19, 022 532-88-20, infolinia 0-800-1200-29.

Urzędy pocztowe: wpłaty na okresy kwartalne, półroczne i roczne przyjmują: do 30 listopada na prenumeratę od 1 stycznia następnego roku, do końca lutego – prenumerata od 1 kwietnia br., do 31 maja – prenumerata od 1 lipca br., do 31 sierpnia – prenumerata od 1 października br. Wpłaty od mieszkańców wsi i małych miast, a od osób niepełnosprawnych także w dużych miastach przyjmują również listonosze. Zamówienia można składać także na adres www.poczta-polska.pl/prenumerata. Wpłaty na prenumeratę są przyjmowane bez pobierania dodatkowych opłat, bez obowiązku wypełniania blankietów.

Prenumeratę można też zamawiać w takich firmach kolportażowych, jak: KOLPORTER S.A.: 05-080 Izabelin-Mościska, ul. Bakaliowa 4, tel. 022 355-05-60 do 66, fax 022 355-05-67,68 oraz GARMOND PRESS S.A.: 01-106 Warszawa, ul. Nokielska 3, tel./fax 022 836-70-08.

Exemplarze archiwalne można nabywać lub zamawiać w redakcji.

Fot. European Commission Audiovisual Service